

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAI

LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Békét akarunk.

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Erős meggyőződés, hogy a nemzet békét akar. Nincs az országnak oly része, amely hábuért vágyódnék. Nincs oly része sem, amely ne tiltakoznék lelke méhében az ellen, hogy idegen érdekekért vérét ontsa, vagyonát pazarolja. Nem hiszem, hogy sok olyan ember lenne az országban, aki kész lenne meghalni azért, hogy Szerbiának ne legyen az Adria partján kikötője, vagy egyáltalán azért, hogy miképen osztzkodjanak a győztes balkáni államok a Törökországtól elhódított területen.

Ezek az új államok, melyeknek tényleges erejét nem sejtette senki, semi, bizonyára békében akarnak majd élni, ha természetesen elhelyezkedhetnek. Ha ellenben elhelyezkedésükben hátráltatva lesznek, akkor a Balkán-kérdés nem lesz megoldva és ott marad tözsomszédságukban ez a minden alkalommal fellobbani kész tüzfészek.

Magyarország semmiképen sincs berendezve most arra, hogy magát a háboru veszélyeinek kitegye. Belügyei a legteljesebb rendetlenségben vannak. Alig lehetne a belügyeket jobban felforgatni, mint ahogy fel vannak forgatva. A nemzet két táborban van. Az egyik, mely a rendcsinálás címén az alkotmány megsértőit támogatja, visszaél azzal, hogy abnormis választási rendszerünk folytán, a képviselőházban nagy többséggel rendelkezik, holott az országban, a választók összességében az általános választásoknál a szavazatok kisebb részét kapta, illetve az összes szavazatoknak csak 47.3 százalékát.

A másik, a választók szavazati többséget képviselő parlamenti kisebbség kiszorítva, kidobálva a képviselőházból, erős küzdelmet folytat a megsértett alkotmányos jogrend visszaállításáért.

Miképen képzelhető az, hogy ereje legyen egy olyan állítólagos nagyhatalomnak, amelyeknek népei nemcsak egymás ellen vannak felizgatva, hanem ugyanazon ország népe egymással szembe van állítva s az a rész, amely történetesen felül van, zsarnoki önkénnyel nyomja le a másikat és tömi be durva marokkal a száját, hogy szóhoz ne juthasson, ha csak nem akar szuronyok mögül kiabálni be abba a házba, mely az ország háza és amelyben bent lennie nemcsak joga, de kötelessége.

Az a látvány tárul elénk, hogy Magyarországon a többség oly zsarnoksággal igyekszik örökre lenyűgözni a kisebbséget, amilyenre az idegen származású és érzelmű autokrácia sem gondolt ezelőtt; Ausztriában pedig a szláv és a német nemzetiségekhez tartozók a birodalmi gyűlésen egymással formá-

lisan verekednek, gyömöszölik egymást, mint a hogy pár nap előtt Bécsben a birodalmi gyűlésen előbb egy cseh és utána egy német képviselő részesült a nyilvános „masszirozás” vagy gyömöszölés nem épületes nemében.

Tegyük ehhez hozzá, hogy hadseregünk éppen most van átmenti helyzetben és nagyon lemaradt a világversenyben, mert inkább elhagyták sorvadni a hadsereget, semhogy olyan nyelven beszéljen a tiszt-ember a közlegény-emberhez, amilyent az megért. Ebből a szempontból sem lehet képzelni rosszabb időpontot a háborura, mint a minő ép a mostani.

Valóban most lámpással kell keresni a háboruszkodás okait. Milyen elképzelhető ok van, teszem arra, hogy Szerbia, amelybe belekötött külügyi kormányunk, ne szerezhesse meg magának például San Giovanni di Meduát, mint kereskedelmi kikötőt? Ha már fél a Dreadnoughtokat nyakrafőre építő kettős monarchia attól, hogy egy kis hatalom egy kis kikötőt szerezzen meg ott, ahol ennek katonai fontossága éppen nem lehet, miért nem köti ki, hogy e kikötő csak kereskedelmi lehessen? Kétség nem fér ahhoz, hogy e feltétel, ha nemzetközileg megállapíttatnék, meg is lenne tartható oly hosszú ideig, mint a hogy egyáltalán a nemzetközi megállapodásokat megtartani szokták.

A jövő ködében megjelenik némelyek előtt az a rémkép, hogy ez a szerb kikötő majd az orosz haditengerészetnek lehetne bázisa az Adrián; de az illetők elfelejtik, hogy már ott van Antivari, a montenegrói kikötő és Montenegró bizonyára legalább is oly készségesen állna kikötőjével Oroszország rendelkezésére, mint Szerbia. Ha az egész helyzetből lehet veszélyt kiböngészni, ez a veszély tehát már megvan San Giovanni nélkül is.

Nekünk magyaroknak rendkívül fontos az, hogy az erőseknek bizonyult Balkán-népek ne tekintsék a két állam monarchiát ellenségünknek. Az igen erősnek bizonyult Bulgária eddig jóindulattal volt a két állami monarchia iránt, már csak nagyérdemű királyának származása, multja és erős magyar vonzalmi miatt is. Ő az egyedüli idegen király, aki jól beszéli nyelvünket és maga körül mindig akar magyar embert szolgálatban látni. Nem lehet elképzelni oly bolgár érdeket, amely a magyar érdekekkel összeütköznék. Bolgárország tehát kész szövetségesünk.

Magyarországon igen jelentékeny számmal vannak a balkán-népekkel rokon nemzetiségek és ezeket még erősebben felizgatni ellenünk, mint ahogy már fel vannak izgatva, nem lennie sem helyes, sem okos dolog.

Mindezeknél és sok más oknál fogva nagyon jogosult a magyar nemzetnek az a kívánsága, hogy az európai béke ne zavartassék meg.

Szerencsénkre sok jel arra mutat,

hogy maga az uralkodó is békét akar, ami lélektanilag is természetes. Mert nem kívánhatja azt, hogy hosszú uralkodásának, a természet törvényei által alkonyodóvá tett részét, egy háboru borzalmi tegyék gyötrelmessé.

A székelypuccs 1877-ben

Irta: *Iengyelfalvi Orban Ottó báró.*

(4 folytatás.)

Torboszló Makfalván tul, elrejtett helyen fekszik. Utja erdőkön keresztül vezet; akkor csaknem járhatatlan utakon lehetetlen oda eljutni. De az én oroszhegyi, telivér székely lovaimnak rossz ut nem volt és lehetlenséget nem ismertek.

Virradatkor érkeztem Torboszlóra Bereczky Lászlóhoz, aki igaz hazafiui vendégszereteivel fogadott és biztosított arról, hogy nála biztonságban lehetek.

Torboszlón időzésem után három nappal Bereczky László kocsisa Nyárádszeredába husért járt és azzal a hírrel jött haza, hogy ott felőlem tudakozódtak; ottlétemről tehát már tudomást szereztek. Biztos voltam, hogy másnap Nyárádszeredáról utánam jönnek a csendőrök.

Korán reggel megkértem Bereczky Lászlót, hogy nekem szerezzen négy csengettyüt.

Bereczky csodálkozva kérdezte, hogy a csengőkkel mit akarok.

Azt feleltem neki, majd meglátod, csak legyenek meg a csengők.

Mikor a csengőket beszerezte, befogatam és a negy lóra felkötöttem a négy csengőt.

Bereczky ismételtlen csodálkozva kérdezte, hogy a csengők mitől jönek?

Azt feleltem neki, hogy a 4 csengettyű attól jó, hogy így senki sem képzeli azt, mikép menekülő ember ilyen nagy lármával jár. Hiszen aki négy csengős fogattal jár, az vagy házasodni akar, vagy lakodalomba megy.

Bereczky Lászlótól búcsút véve, Nyárádszeredán át — honnan a csendőröket vártam — elindultam bujdosó utamra.

A falvakon keresztül, a négy hatalmas csengő hallatára, a nép bámulva nézett utánam.

Nyárádszereda végén találkoztam egy négy csendőrből álló őrzéssel, mely utban volt Torboszlóra az én elfogatásomra. A csendőrök a csengettyüs fogatot meglátva, az utszélére húzódtak két felől és engemet — mikor közöttük elhaladtam, tiszteletteljesen köszöntöttek. Én is szívesen köszöntöttem őket és szerencsés utat kívántam nekik Torboszlóra.

A csendőröktől szerencsésen megmenekülve, utamat tovább folytattam a Nyárádmentén.

Este Csapóra érkeztem, ahol Gyárfás Lajos edavaló nagybirtokos, talpig derék magyar ember, baráti szeretettel fogadott.

Csapón haltam, de már másnap reggel utamat tovább folytattam Hadréven keresztül Tordaszentlászlóra. Ott szintén meghaltam és másnap reggel Nagyenyeden keresztül, Fugadra mentem Fugadon már Pálffy Dénesnéül. Báró Bánffy József derék honleány és

igazi magyar asszony fogadott, aki fugadi birtokán szüretelni volt. Szíves vendégszeretettel fogadott.

Fugadon töltöttem három hetet. Egy délután kint voltam az istállóban s a gazdatisztal vizsgáltuk a lovakat. Szekérzörgést hallottunk, ezért kinéztünk az udvarra.

Menten meg láttuk, hogy egy kőberes szekér két rossz lóval behajtott az udvarba. A szekérből két hivatalnok féle ur szállott ki.

A gazdatisztal kiküldöttem, hadd fogadja őket és tudja meg tőlük, riféle ügyben járnak. A gazdatisztal csakhamar visszatért és tudatta velem, hogy a járásbíró és a főszolgabíró jöttek ki hivatalos intézkedések tévése végett.

Elrendelték, hogy az udvarból fogattal a hatóság evnedélya nélkül senkinek sem szabad eltávoznia.

Tizenkét oláhot állítottak örnek a falu végére s azzal vissza indultak Nagyenyedre.

Biztos voltan abban, hogy másnap reggel majd a csendőrök jönnek elfogatásomra. (Folyt. köv.)

A politikai helyzetről.

Tisza záptojásokkal dekorált bevonulása Aradra.

November 18! Szándékosan vilasztotta Tisza István ezt a gyászos emlékü napot. Ezen a napon szeretne sikert és diadalt aratni, amelyen nyolc esztendővel ezelőtt elvesztette a csatát, pártja megsemmisült, öszszetört, ő maga pedig kénytelen volt visszavonulni Gesztre. Tisza István keserűsége a november tizenharcadiki terminushoz fűződik, fanatikusán ragaszkodik ahhoz, hogy november tizenharcadikán próbálja igazolni az ő gyászos dátumait: november tizenharcadát és június negyedikét. Hát ez nem sikerült, bár egy század gyalogság, egy század lovasság, háromszáz csendőr, harminckét budapesti detektív, nyolcvan gyalogos és harminc lovascsendőr kirendelése folytán reggel már egészen háborus képe volt a városnak.

Közvetlenül a vonat berobogása előtt egy csapat szép, szálás oláh paraszt kanyarodott a perronra. Green főkapitány tüstént ott termett és intézkedni akart, hogy a csapatot távolítsák el a pályaudvarról, de az oláhoknak maga Urbán Iván főispán sietett segítségükre:

— Ne bántsák őket! — mondta — jöjjenek ide egészen a perron szélére, hogy a kegyelmes ur hadd lássa a választóit!

A szegény embereknek azonban nem nagy kedvük volt az ünneplésre. Mint panaszkodva emlegették, csak három korona napidíjat kaptak az utiköltségükön kívül s ezért a kis pénzért — úgy mondogatták — nem volt érdemes Piskitől a hosszú utat Aradig megtenniük. Mert a parasztküldöttség nem Gesztről érkezett, nem is a bihari hegyekből, hanem Piskin fogdosta őket össze a jegyző, hogy elutazzanak szetreaszkat kiabálni Tisza Istvánnak.

Délután három órakor kezdődött a nagy kinyilatkoztatás meghívott publikum előtt, csendőrgyűrű között. Ezer kormánypártit engedtek be, csupa megbízható embert az ujságírók is nehezen kaphattak helyet.

Elsősorban Tiszát üdvözölte a munkapárt elnöke és felkérte beszámolója megtartására. Tisza taps és éljenzés között mondotta el a június negyediké óta történt eseményeket és hangsúlyozta, hogy június negyedikét meg kellett csinálni, mert végre érvényt kellett szerezni a többségi elvnek és a parlamentarizmusnak.

A beszámolót a munkapárti gyülekezet természetesen tomboló tetszéssel fogadta, hogy azzal némileg enyhítse a diktátor urnak záptojásokkal megtépett nimbuszát.

A városok köz- életmezése.

Ha akadna olyan forum, amely felelősségre tudná vonni a magyar városok vezetőit, hogy mit tettek eddig a közéletmezés javítása érdekében, mit tettek a drágaság leküzdésére: bizony nagyon szomorú dolgok sülnének ki. A legtöbb városi hatóság, amelynek kötelessége volna a polgárok anyagi helyzetének a javítása, éppen ezen a téren feledkezett meg kötelezettségeiről.

Vajjon melyik városban jött létre hatósági közreműködés mellett élelmiszer beszerző-vállalat? Talán egyikben sem. A mi városainkban könyörtelenül kiszolgáltatják a lakosságot a közvetítők haszonra éhes seregének. Tekintsünk csak körül, vajjon hol látunk legnagyobb szaporodást? Nem azok körében, akik közzé ékelik magukat a termelő és fogyasztók közé s úgy teremtenek maguknak tri egzisztenciát, hogy kihasználják egyiknek is, a másiknak is a kényelmességét és mindkettő fáradságos munkájának a hasznából lecsipnek egy-egy jókora darabot.

Vajjon ezek ellen az üzelmek ellen melyik város hatósága tett valamit? Egyiké sem, hanem ehelyett behunyott szemmel hagyja nőni a bajt, hagyja szaporodni a nyomorúságot s legfeljebb a maga bőrének fedezetére iparkodik ártatlan bűnbakkokat oda állítani, a gyomruk miatt lázongó városi polgárok elé. Ilyen bűnbaknak nevezték ki a városok vezetői a gazdaközönséget. Esztendőök óta hangzik a hamis vád, hogy a drágaságnak a magyar gazdák az okai, holott bebizonyított tény, hogy a magyar gazda a világpiac áraihoz viszonyítva, ma is aránylag igen olcsón adja el termékeit.

A termelőket tehát nem lehet vádolni a magyar városok közéletmezésének nyomorúságaiért; a termelők most is minden lehetőt elkövetnek, hogy a városok fogyasztóinak siralmas helyzetén segítsenek. Évek óta folyik az akció a termelés szervezése érdekében. Évek óta tanítják a falu népet arra, hogy szervezkedjék s iparkodjék az élelmiszereket rendszeresen s nagy tömegben előállítani úgy, amint azt a fogyasztók igénye kívánja. E tekintetben már tudunk is számottevő sikereket felmutatni s ha a városok gyors egymásutánban megalakítanák az ő közéletmezési vállalataikat, amelyek célul tűzik ki, hogy a lakosság gyomrának a kárára nem fognak nyereszkeskedni, akkor ezek a vállalatok már egész seregét találnák a szervezett termelőknek, egész seregét az élelmiszerek közvetlen beszerzési forrásainak.

Itt van tehát a legfőbb ideje annak, hogy a városok vezető egyénei megmozduljanak és komoly szándékkal tegyenek valamit a közéletmezés javítása érdekében. A termelők készen állanak a hoz, hogy összeköttetésbe lépjenek a városokban szervezett közéletmezési vállalatokkal.

Ha azonban a termelőket továbbra is kiszolgáltatjuk a közvetítők pióca-hadának, akkor a városi fogyasztók se várják a mai nyomorúságos helyzetnek jobbra fordulását. Igaz, hogy jöhetnek olyan idők, a mikor a termőföld, az időjárás megterheli magát, s egyik-másik élelmiszer a mostaninál jóval nagyobb mennyiségben kerül piacra s ezáltal az valamivel olcsóbb lesz, ez azonban csak ideiglenes állapotot fog jelenteni.

A fogyasztás ma oly mértékben gyarapodott meg s ezzel együtt úgy megszorodott a közvetítők serege is, hogy az élelmiszerek olyanfajta olcsóságra, mint az a boldogabb, régmúlt időben volt, egyáltalán nem számíthatunk. De számíthatunk igenis mindenféle élelmiszer árának bizonyos mértékű csökkenésére, ha megrövidítjük azt az utat amit az illető élelmiszernek meg kell tennie,

míg a termelőtől a fogyasztóig eljut. Ennek az utnak a megcsinálása azonban most már korántsem a gazdák, a termelők feladata, ők a felemunkát már elvégezték, a másik felét a városok vezetőinek kell kiépíteni.

Csinálják meg minden városban hatósági felügyelet alatt az élelmiszereket nagyban beszerző közéletmezési vállalatot, amely mindenkor eltudja látni a picot minden szükséges dologgal, amely megtöri a közvetítőknek mindenhol fennálló kartelljét, amelynek gondja lesz arra is, hogy a fogyasztó csakis kifogástalan minőségű élelmiszerhez jusson. Ezt a munkát a városok vezetőinek kell megcsinálni s ennek élén a városok gazdalanácsosait szeretnők látni, mint arra hivatott faktorokat.

Kamarai közgyűlés.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó hó 13-án d. u. 3 órakor kezdődő rendes teljes-ülést tartott saját gyűléstermében Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök vezetésével.

Napirend előtt jóváhagyó tudomásul vették, hogy az elnökség Lánzy Leót, a budapesti kamara elnökét v. b. t. tanácsossá történt kinevezése alkalmából meleg hangú átiratban üdvözölte. Az Országos Közlekedés Tanács tagjaul újabb öt évre ismételtén Tauszik B. Hugó elnököt választották meg.

Megállapították az 1913. évi költségvetést. A rendes és rendkívüli kiadások főösszege 50490 K, a bevételeké 50756 K. Főlegesen mutatkozik 266 K. Fedezetül 5 százalékos illeték szolgál.

László Gyula m. titkár folytatólag bejelentette, hogy az erdélyi inséges gazdasági viszonyok miatt a tanoncelhelyezés nagyobb, mint előző években. A Székely Társaságok és más közmiv. egyesületekben esetről-esetre jó támogatást talál az elhelyezéshez s így a szegény gyermekekkel valószínűs jótékonytárgyakat gyakorolhat a kamara. Két székely fiut ezuttal először a cipészeti szakiskolába helyezett.

Sz. Szakáts Péter titkár a Bpsten okt. 6-án és következő napjain tartott titkári értekezletről számolt be, amelyen megállapították a Magyar Vámpolitikai Központot. Az elnöki tanácsba beválasztották 4 évi ciklusra a marosvásárhelyi kamara elnökét is. Pártólólág tárgyalta a teljes-ülés tovább a temesvári, zágrábi és nagyváradi társkamarak ipari és keresk. érdekeket érintő javaslatait. Marostordavármegye közönségének azon megkereséséhez azonban, hogy Erdőszentgyörgy község részére még két új orsz. vásár engedélyeztessék, nem járult hozzá. Székelyudvarhely város új piacihelepenz dijszabályzatának díjtételeit tulmagasnak találta és azok redukálását javasolta. Marosvásárhely mindkét vasuti állomásának ujjaépítése tárgyában beterjesztett elnöki indítványt egyhangulag elfogadta s e tárgyban terjedelmes indoklással feliratot intéz a keresk. kormányhoz, sürgetvén az erre szükséges összegeknek a jövő évi költségvetésbe való felvételét és a munkálatok gyors végrehajtását.

Szászrégeni érdekelttség kérésére lépéseket tesz a kamara a szászrégeni állomáson egy rakodó vágány építése érdekében, mi a város növekedő forgalma miatt már nélkülözhetetlen.

A kamara öt éves ciklusa a jövő évben lejárván, elnök előterjesztésére elhatározta a teljes ülés, hogy az alkerületek beosztásnak módosítása iránt javaslatot terjeszt a keresk. kormány elé. Ezzel a kerületek képviselőit aránylagosabb ohajtana tenni.

A Maros szabályozása ügyében az aradi kamara által indított mozgalomhoz lelkes egyhangú határozattal járult hozzá a teljesülés, minek ha várt eredménye lesz, a kamara kerületére is nagy áldás származik abból.

Több kisebb jelentőségű kérdés elintézése után elnök az ülést berekesztette.

Dr. Ugron Gábor és a primásság.

Dr. Ugron Gábor a hercegprimásságra vonatkozólag egy kolozsvári újságíró előtt többek között a következő érdekes és széleskörben visszhangra talált nyilatkozatot tette:

— Majláth püspök Erdély közvéleményének jelöltje a primási székre. Mi Majláthban nemcsak a főpapot tiszteljük és szeretjük oly nagy mértékben, hanem egyszersmind azt az ideált is, ahogy mindnyájunk előtt a főpap kell, hogy álljon nemzete és egyháza egyformán hű szolgálatában, a magyarságnak és a magyar katolicizmusnak egyformán igaz megismerője és képviselője. Ő azon ideál, aki azért főpásztor, mert személyi kiválósága, tudományos és tehetségbeli jelentősége, lelke és szíve jósága és szelidsége, hazájának és egyházának szolgálata őt azzá tették. És hogyha mi erdélyiek így gondolkozunk, ha ezen erényekben, a mi főpásztorunkban látjuk a magyar és katolikus főpap ideálját, akkor egész Magyarország katolikus közvéleménye sem gondolkozhatik másképp, mert igazság csak egy van és ami igaz Erdélyben, az igaz kell legyen Szent István koronájának egész birodalmában is. És ha ez az igazság, szükséges lenne, hogy a státusgyűlésen hangoztatva is legyen, — ha nem forognának fenn az előbb mondott kizáró körülmények; — hiszen sajnos, Magyarország katolikus közvéleménye másutt, mint nálunk, szervezett formában nem tud megnyilatkozni, nem lévén még autonómiánk, vagyis ugyiszlva, mi általunk nyilatkozna, meg az egész ország katolikus közvéleménye. Pedig ennek a közvéleménynek érvényt kellene szerezni, mert nem lehet az, hogy rólunk, de nélkülünk, akarattunk ellenére, ne azok a tulajdonságok legyenek és maradjanak azon erények, amelyek véleményünk szerint valakit egy főpapi állás betöltésére hivatottá tesznek. Uralkodni a lelkeken és szíveken csak a lelkek és szívek királya tud és ha a Majláth elvesztésével is, a megválás gondolatának fájdalma dacára is, mégis ki kell mondanunk ezt, hogy a magyar katolicizmus legtöbb egyházi és egyszersmind közjogi méltóságára csak az lehet méltó, aki már eddig is minden tétében, minden gondolatában és annak minden megnyilvánulásában, a lelkek és szívek fölött való uralkodásra hivatottnak mutatkozott.

HÍREK.

— **Kossuth Ferenc születésnapja.** Kossuth Ferenc vasárnap töltötte be életének hetvenegyedik évét. Ebből az alkalmából mindenfelől számosan keresték föl szerencsekívánataikkal. Pártja csendes, de annál bensőségebb ünnepségben részesítette vezérét. Az ellenzéki pártok tagjai közül igen sokan keresték föl délelőtti lakásban, hogy tolmácsolják tiszteletüket és ragaszkodásukat. Rendkívül sok üdvözlő távirat és levél jött az ország minden részéből is testületek, egyesületek, pártszervezetek és magánosok részéről.

— **A „Székely dalárda”** f. hó 16-án d. u. a M. Á. V. által rendelkezésükre bocsátott külön kocsiában utazott le Erzsébetvárosra, hogy szép dalaival annak közönségét is gyönyörködtesse s a kultura eme egyik legnemesebb ágát minél szélesebb körben terjesztve nemes hivatásával a nemzeti érzelmet fejlessze.

A hangverseny — mely válogatott műsorból állott — Erzsébetváros műértő és műpártoló közönségének tetszése és legnagyobb elismerése mellett folyt le igen szép erkölcsi sikert aratva, amely mellett az anyagi ha-

szon is számottevő összeggel gazdagította az egyet pénztárát.

A hangversenyt tánc követte, mely a legvidámabb hangulat mellett reggelig tartott, amikor székely dalosaink visszatértek szülővárosukba.

Örömmel látjuk miként halad előre lépésről-lépésre ez az egyesület, minden lépte után egy-egy borostyáni szakasztva.

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi „Polgári Önképző- és Segélyező Egylet” f. hó 19-én (kedden) kezdette meg szokásos rendes fillérestélyeit az egyet nagytermében, mely alkalommal Dr. Válcsek Ferenc orsz. képviselő, az egyesület elnöke, nagyszámu intelligens közönség előtt tartotta meg nagyon szép megnyitó beszédét, megköszönve a közönség ilyen nagy számmal való megjelenését s buzdította úgy a felnőtteket, mint az ifjúságot, hogy továbbra is támogassák ezen szép és nemes intézményt, mert a mai viszonyok között nagy szükség van ilyen összejövetelekre. Ezután következtek a többi műsorszámok, amik igen fényesen sikerültek. A műsort 12 óráig tartó tánc követte. Az estély rendezői voltak: Hermann Eliz k. a., Jakabos Róza k. a., Fischer Ferenc r. b. elnök és Bodrogi Balázs r. b. alelnök. A legközelebbi fillérestély f. hó 26-án (kedden) lesz igen tartalmas műsorral, melyre ezúton is felhívjuk a m. t. közönség becses figyelmét.

— **Uj esküdtbírószági elnök.** A marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke az 1897. évi XXXIII. t.-c. 2. §-a alapján, székelyudvarhelyi esküdtbírószág elnökévé: Dr. Haan Béla kir. törvényszéki elnököt elnökhelyettesnek: Graffius Károly kir. törvényszéki bírót jelölte ki.

— **A nagyur és a tanító.** Nagyvárad város fegyelmi választmánya Hlatky Endrének, a város főispánjának elnöklésével minap este hozta meg ítéletét Balogh Károly nagyvárad községi iskolai igazgató ügyében. Az igazgató-tanítót a kultuszminiszter eltiltotta a „Küzdelem” című lapnak szerkesztésétől, mert annak első számában azt írta, hogy a tanítóknak gondjuk lesz rá, hogy ne legyen addig boldog álma a dugdagdag miniszternek laki a tanítók egyetemes gyűlése óta megint vigan alszik), amíg a tanítók fizetésrendezésének kérdését megoldva nem látják. A fegyelmi választmány ülésén Ágoston Péter dr. jogakadémia tanár, az igazgató védője kifejtette védőbeszédében, hogy a miniszternek nincs joga olyan szuverénitással intézni a tanítók ügyét, mintha azok az ő alkalmazottai volnának. Amikor a miniszter eltilt egy tanítót attól, hogy lapot szerkesszen, túllépi hatáskörét. Ezt tette a mostani esetben is, amiért az igazgató fölmentését kéri. A választmány Balogh Károlyt ötven korona pénzbüntetésre ítélte el, azzal a megokolással, hogy tiszteletlenül nyilatkozott a miniszterről és engedetlen volt vele szemben, a mikor a lapot tilalma ellenére tovább csinálta. A tanítószág körében élénken tárgyalják az esetet, annál is inkább, mert Balogh Károlyt csak a minap választották meg a Biharmegyei Általános Tanítóegyesület elnökévé. A derék igazgató-tanító még elég olcsón uszta meg a dolgot. Még jó szerencse, hogy fel nem akasztatta Tisza főispánja.

— **Tanítógyűlés Bögözben.** Az „Udvarhelymegyei Tanítóegylet” székelyudvarhelyi járásköre f. hó 18-án tartotta rendes őszi gyűlését Bögözben. A gyűlést az áll. iskola új, díszes épületének felszentelése előzte meg, hol az iskolás gyermekek bevezető éneke s Csutak István ref. lelkész imája után Hajdu Ferenc kir. tanfelügyelő szép beszédben méltatta az új iskola kiváló fontosságát s azzal a hő kívánsággal adta át rendeltetésének, hogy legyen az mindig az igazi tudománynak, a valláserkölcös nevelésnek és törhetetlen hazaszeretnek csar-

noka. Ezután Földes Ferenc helybeli tanító az iskola történetét, Keresztes János igazgató tanító az új iskola építésének történetét ismertette. Az ezt követő tanítógyűlésen Hetszer Kálmán tartalmas elnöki megnyitó beszéde után Molnár Vilmos tartott előadást a székelyudvarhelyen felállítandó „Tanítók Otthonáról”, mely találkozók helye lenne a megyei tanítószágnak s az ott elhelyezendő internátusban a tanítók gyermekei nyernének elhelyezést. Az adminisztráció ügyek elintézése után általános tisztújítás volt, mely szerint alelnöknek Rozsondai István, alelnöknek Molnár Vilmos, jegyzőnek Benedek Ignác és Szathmáry Lajos választott meg. Gyűlés után jól sikerült bankett volt, délután 5 órakor pedig az áll. iskola egyik termében Uránia előadást tartottak, hol Fiumét és a Magyar Tengerpart vidékét gyönyörű képekben mutatták be.

— **A római szentszék a magyar liturgiai nyelv ellen.** A római szentszék október végével rendeletet intézett a görög szertartású püspökségekhez, amelyben figyelmezteti őket, hogy azokon a helyeken, ahol a nép nyelve (lingua vernacula), tehát nálunk a magyar egyházi nyelv gyanánt használatban van, okosan, de erélyesen hassanak oda, hogy e visszaélés megszűnjék és az ószláv liturgiai nyelv jogaiba visszahelyeztessék. E rendelet nagy meglepetést és visszatetszést keltett, a hol a hazafiasan gondolkodó gör. kath. lelkészek teljesen magyarul, vagyis a nép nyelvén végzik az istentiszteletet.

— **Újságírók almanachja.** Az erdélyi újságírók almanachja, mely Oroszlány Gábor szerkesztésében jelenik meg, sajtó alatt van és a könyvpiacra december első feleiben kerül. Az érdekes könyvet 28 különböző irodalmi mű teszi érdekessé. Irnak bele a brassói, kolozsvári, dévai, sepsiszentgyörgyi, székelyudvarhelyi, dési, tordai, kézdivásárhelyi, csikszentadai, nagyszebeni, marosvásárhelyi újságírók. De irnak benne mások is, a kik irodalommal foglalkoznak. A könyv ára 3 korona, — megrendelhető lapunk kiadói hivatalában.

— **Újságíró-ösztöndíjak.** A Budapesti Újságírók Egyesületének igazgatótanácsa Szathmári Mór elnöklésével tartott ülésben döntött a kultuszminiszter által engedélyezett külföldi tanulmányuti ösztöndíjak felett. Az igazgatótanács a két ösztöndíjat Lajos Dénesnek, a Magyarország belső munkatársának és Relle Pál fővárosi hírlapírónak ítélte oda.

— **A Hét.** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonegyedik esztendőjét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdettől fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatocon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciasságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli, mint a felkapott jelzőket, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hírlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félévre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Olcsó és szép kiadású rom. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Be-tegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerzőjében Székelyudvarhelyi, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

10939—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július 6. an 14114/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Lengyelfalva* község telekkönyveiben felvet. mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886-29. az 1889. évi 38 t.c. és az 1891. XVI. t.c. a tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik. az 1892. 29 t-cikben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése föganasítottassék.

E célból a helyszíni eljárás *Lengyelfalva* községben 1913. évi január hó 20-án fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mind-azok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadolt előterjesztést kívánnak tenni hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás olyama alatt jelenjenek meg és azt előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingátanokhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekelezésére alkalmas okirataik ninesenek, hogy az átírássra az 1886. XXIX. t.c. 15-18 és az 1889. XXXVIII t.c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa' mert különben jogaitak ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog. vagy megszüntetgéb jogvan nyilvankönyvileg bejegyezve ugyszintén az ily bejegyzésekkel

terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztés kérelmezze, illetve hogy törlesztés engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellet esetben a belyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely. 1912. nov. 13. Mihály János s. k. kir. törv. széki bíró.

A kiadmány hitelül:

DÓSA tkvvezető.

Eladó beltelkek.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 512 szám alatt levő épületes beltelkek, örök áron eladó, Értekezni lehet a gör. káth. plebánia hivatalnál.

Bélyegzők és pecsétnyomók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

5520—912. tkvi. sz.

HIRDETMEY.

Az oklándi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy *Okland* község közheyei-erdő letelekinek arányosítása következtében a telekkönyvi átalakításból folyó végleges tkvi bevezetés az 1869. évi 2579. I. M. rendelet értelmében befejezést nyert.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé hogy mindazok, kik az arányosítás illetve átalakítás következtében történt telekkönyvi bejegyzéseiben magukat sérelmesnek vélik ebbeli fel-folyamodásokat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1913. évi május hó 20. napjáig bezárólag nyújták be

mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után az átalakítások közbejött téves bevezetésekéből származó bármínemű igényüket jöhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzések pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

A kir. járásbíró, tkvi hatóság. Okland, 1912. évi november hó 10. én.

KELEMEN s. k. kir. aljbíró.

A kiadmány hitelül:

Wermescher kir. tkvvezető.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornygykereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornygykereskedőné.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Húsarak**Orbán Balázsnál.**

Van szerencsém a tisztelt fogyasztó közönség szives tudomására hozni, hogy **kismészárszékemben** — Csaó és Kun fűszerüzlete mellett a tejsoron mindennap a frissen vágott borjúhúsok kilója 1 K 24 f, marhabús 1 K 20 f, sertéshús 1 K 64 f, berbec-hús 60 f. Szives pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel: **Orbán Balázs** mészáros.

Milliók

.. használják ..

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hőkhurut ellen

KAISER-féle**mell-karamellákat**

a „három fenyővel.”

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon! Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, valamint: **ZSETKÉY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nines forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. Nagyválaszték tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomápoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden súlyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, dísz-tollszárazak. Író-nok, fekete, színes és másoló-író-nok, notes-író-nok, esavari-író-nok (crayonok), zseb-író-nok, esavari-író-nokbetétek, író-nvédők, író-nhegyezők. Kréták, iskolai, kávé-házi és fajlező kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hang-goló-sipok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. Különböző bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtótáblák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabíró-sági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-szfesték minden színben. Esetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csesze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt